

Národné olympijské výbory

Národné olympijské výbory (NOV) sú jednou zo základných súčastí olympijského hnutia. Ich poslaním je rozvíjať a chrániť olympijské hnutie vo svojej krajine v súlade s Olympijskou chartou. Šíria základné princípy olympizmu na národnej úrovni, podporujú rozvoj vrcholového športu aj športu pre všetkých, pomáhajú v príprave športových kádrov, vystupujú proti všetkým formám diskriminácie a násillia v športe, musia sa angažovať v boji proti dopingu. Majú výhradnú právomoc zastupovať svoj štát na olympijských hrách a na regionálnych, kontinentálnych alebo svetových športových súťažiach, ktoré sa konajú pod patronátom MOV. NOV zároveň organizačne zabezpečujú účasť národných výprav na OH a ZOH, schvaľujú nominačné kritériá a aj zloženie týchto výprav, pričom spolupracujú s MOV, medzinárodnými športovými federáciami a s príslušnými organizačnými výbormi OH, resp. ZOH.

Pri naplňaní svojho poslania NOV spolupracujú s vládnyimi a verejnými orgánmi, ale musia si chrániť svoju nezávislosť a odolávať všetkým nátlakom politickej, náboženskej alebo ekonomickej povahy, ktoré im môžu brániť plniť ustanovenia Olympijskej charty.

Členmi NOV musia byť: člen MOV v príslušnej krajine, všetky národné športové zväzy olympijských športov a olympionici, ktorých členstvo v NOV je časovo ohraničené. Členmi NOV ďalej môžu byť ďalšie národné športové zväzy združené v medzinárodných športových federáciách, uznaných MOV, multišportové združenia a ďalšie športové organizácie alebo ich zástupcovia, aj významné osobnosti športu a olympizmu v danej krajine, prípadne zástupcovia štátnych orgánov.

V otázkach týkajúcich sa olympijských hier sa prihlíada len na hlasy výkonného orgánu NOV a národných športových zväzov, združených v medzinárodnej športovej federácii, ktorých šport je zaradený do programu olympijských hier.

V SÚČASNOSTI PÔSOBÍ 203 NÁRODNÝCH OLYMPIJSKÝCH VÝBOROV

V minulosti NOV existovali aj mimo rámca štátnych útvarov. Napríklad Český olympijský výbor pôsobil a vysielal svoje výpravy na olympijské hry napriek tomu, že Česko ako samostatný štát neexistovalo. V súčasnosti podľa Olympijskej charty názov NOV musí zodpovedať územným hraniciam a tradícii a v rámci základného postulátu, že poslaním NOV je rozvíjať a chrániť olympijské hnutie vo svojej krajine v súlade s Olympijskou chartou, sa pod pojmom "krajina" rozumie nezávislý štát, uznaný medzinárodným spoločenstvom. Slovenský olympijský výbor vznikol niekoľko dní pred vznikom samostatnej Slovenskej republiky – 19. decembra 1992. V priebehu roku 1993 bol najprv provizórne uznaný výkonným výborom MOV a potom aj oficiálne zasadnutím MOV v Monte Carle.

Medzinárodný olympijský výbor na konci roku 2006 združoval dovedna 203 národných olympijských výborov – 48 v Európe, 44 v Ázii, 42 v Amerike, 16 v Oceánii a 53 v Afrike. Na Hry XXVIII. olympiády v Aténach v roku 2004 vyslalo svoje výpravy všetkých vtedy existujúcich 201 národných olympijských výborov. Výpravy viac než polovice NOV (101) mali pritom menej ako desať športovcov. Medaily v Aténach získali reprezentanti 74 NOV. Na XX. zimné olympijské hry v Turíne v roku 2006 vyslalo svoje výpravy 80 národných

olympijských výborov, pričom výpravy 48 NOV mali menej ako desať športovcov. Medaily si vybojovali reprezentanti 26 NOV.

Národné olympijské výbory majú vo svete často veľmi odlišnú a rozmanitú štruktúru. Niektoré existujú ako neziskové organizácie, iné ako spoločnosti s ručením obmedzeným. Veľmi rozmanitý je počet ich individuálnych či kolektívnych členov. Najnižší počet členov NOV je tucet, najvyšší približne štyristo. Niekde sa o chod NOV starajú dobrovoľníci, inde sú aj predsedovia NOV v pozícii platených funkcionárov. Počet zamestnancov jedného NOV môže dosiahnuť až tisíc. Činnosť niektorých NOV je plne financovaná v rámci podporných programov Olympijskej solidarity MOV (čo platí aj pre zabezpečenie účasti výpravy na olympijských hrách), niektoré iné zase pracujú s mnohomiliónovým rozpočtom v amerických dolároch.

Medzinárodný olympijský výbor v počiatkoch jeho činnosti tvorili predovšetkým osobnosti, ktoré riadili aj činnosť národných olympijských výborov. Prvé NOV vznikli v rokoch 1894 vo Francúzsku, Grécku a v UDA. NOV v úvodnom období vznikali predovšetkým na zabezpečenie účasti národných výprav na olympijských hrách. V roku 1914 zasadnutie MOV schválilo, že len NOV, ktoré sú uznané Medzinárodným olympijským výborom, môžu vyslať výpravy na olympijské hry. V neskoršom období sa činnosť NOV značne rozšírila a v súčasnosti mnohé z nich zabezpečujú obrovské množstvo rozmanitých aktivít. V mnohých krajinách, predovšetkým v Európe, sa národné olympijské výbory stali aj strešnými národnými športovými organizáciami a riadia celú oblasť spolkovéj telovýchovy a športu.

NOV VÝRAZNE PROFITUJÚ Z PODPORY MOV

Medzinárodný olympijský výbor už oddávna úzko spolupracuje s národnými olympijskými výbormi. Výkonný výbor MOV sa od roku 1952 do konca roku 2006 dovedna 34-krát stretol s predstaviteľmi národných olympijských výborov. Otázky v súvislosti s olympijskými hrami riešil MOV v spolupráci s NOV a s medzinárodnými športovými federáciami dlhý čas v rámci tripartitnej komisie MOV (ustanovili ju v roku 1973) a o zásadných témach sa rokovalo na Olympijských kongresoch, na ktorých organizácii a obsahovej náplni sa podieľali aj NOV. V rámci reforiem MOV, ktoré boli prijaté v roku 2000, sa členmi MOV postupne stalo dovedna 15 predstaviteľov národných olympijských výborov, ktorým ich členstvo v MOV trvá, pokiaľ je v platnosti ich mandát na výkon významnej funkcie v národnom olympijskom výbore. Zástupca NOV je vždy delegovaný aj do hodnotiacej komisie MOV, ktorá posudzuje pripravenosť jednotlivých kandidátov, uchádzajúcich sa o usporiadanie OH či ZOH a je aj členom koordinačnej komisie MOV, ktorá dozerá na konkrétne prípravy OH či ZOH. Národné olympijské výbory tak čoraz viac participujú na činnosti samotného MOV.

MOV finančne významne podporuje činnosť NOV. Predovšetkým im umožňuje podieľať sa na príjmoch z predaja vysielacích práv na OH a ZOH a z celosvetového olympijského marketingu - buď priamo podľa vopred stanoveného kľúča rozdeľovania príjmov, alebo prostredníctvom programov Olympijskej solidarity MOV. Napríklad v období 2001 – 2004 národné olympijské výbory, ktoré vyslali svoje výpravy na ZOH 2002 v Salt Lake City, resp. na OH 2004 v Aténach, z týchto príjmov, zinkasovali dovedna 305 miliónov amerických dolárov.

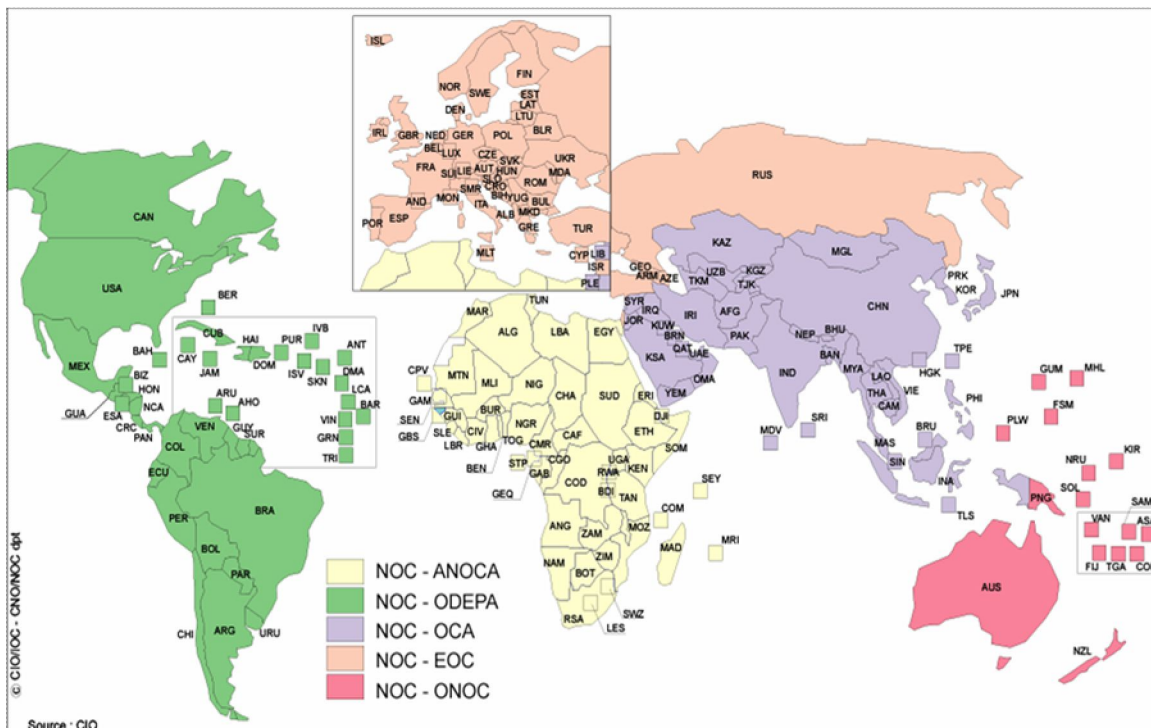
Okrem toho MOV umožňuje národným olympijským výborom vydávať licencie na používanie povolennej olympijskej symboliky v príslušných krajinách,

čo prispieva k väčšej autonómii NOV a znižuje to ich závislosť na verejných zdrojoch. Používanie olympijskej symboliky však musí byť v zhode s Olympijskou chartou a musí rešpektovať aj prípadnú národnú legislatívu, zákonne zakotvujúcu právne postavenie príslušného národného olympijského výboru.

SVETOVÁ A KONTINENTÁLNE ASOCIÁCIE NOV

Vývoj priniesol integráciu národných olympijských výborov – celosvetovú, aj kontinentálnu. Výhradnú právomoc rozhodovať o všetkých kľúčových otázkach medzinárodného olympijského hnutia má však Medzinárodný olympijský výbor, pre ktorý sú celosvetová aj kontinentálne asociácie národných olympijských výborov len partnerskými organizáciami. Môžu – podobne ako medzinárodné športové federácie a ich asociácie - napríklad predkladať návrhy a námety v súvislosti s olympijskými hrami a s ich organizáciou, ale relevantné rozhodnutia sú výlučne v kompetencii MOV.

Celosvetová Asociácia národných olympijských výborov (ANOV) so sídlom v Paríži, ktorú vedie člen MOV Mario Vázquez Raña, združuje všetky národné olympijské výbory sveta a každoročne zvoláva valné zhromaždenie. Okrem toho existuje päť kontinentálnych združení NOV: Asociácia NOV Afriky (ANOCA) so sídlom v Yaoundé, vedená členom MOV Lassanom Palenfom, Olympijská rada Ázie (OCA) so sídlom v Kuvajte, vedená členom MOV šejkom Ahmadom Al-Fahadom Al-Sabahom, Európsky olympijský výbor (EOV) so sídlom v Ríme, vedený členom MOV Patrickom J. Hickeyom, Panamerická športová organizácia (ODEPA) so sídlom v Mexico City, vedená Mariom Vazquezom Raňom a Národné olympijské výbory Oceánie (ONOC) so sídlom na Fidži, vedené členom MOV Richardom Kevanom Gosperom.

Mapa NOV sveta, ako ich združujú kontinentálne asociácie NOV Ameriky (zelená farba), Európy (cyklámenová), Afriky (žltá), Ázie (fialová) a Oceánie (ružová).

